

Omslagverhaal HP/De Tijd, 9 februari 2007

Beatrijs Ritsema en Wim Orbons | illustratie Bart Rouwhorst / Studio Ron van Roon

De getemde man

In onze cultureel correcte maatschappij geldt gelijkheid tussen man en vrouw als hoogste ideaal en worden typisch mannelijke eigenschappen van overheidswege onderdrukt. Over de teloorgang van heldenmoed, hoffelijkheid en hard rijden.

Sekseverschillen vormen een onuitputtelijke bron van grappen voor cabaretiers en een populair gespreksonderwerp bij etentjes of aan de borreltafel. Laatst wijdde Talpa er een hele serie aan, M/V, amusement met wetenschappelijke info. Het onverwoestbare thema is lichtelijk subversief, omdat de officiële maatschappelijke consensus luidt dat er geen verschil gemaakt mag worden tussen de seksen. De regering, de politiek, de overheid, het bedrijfsleven, iedereen die iets formeels naar voren te brengen heeft, belijdt de doctrine van de seksen-neutrale maatschappij. En waar die niet is, moet die worden gevestigd. Maar waarom eigenlijk? Het ziet er niet naar uit dat de verschillen tussen man en vrouw definitief zullen verdwijnen. De overheid en al die woordvoerders voeren ideologische windmolengevechten, waar de burger niets aan heeft en waarbij vooral de man het moet ontgelden.

Neem bijvoorbeeld het onschuldige en vertederende fenomeen van de tienerliefde. Er is niets belangrijkers op de wereld dan elkaar in de ogen staren, afgewisseld door elkaar kussen. Een moment niet aan de ander gedacht is een moment niet geleefd. Een paradijselijke toestand waarbij iedereen zich wel iets kan voorstellen: de dingen die verliefde stelletjes doen en zeggen zijn al ontelbare keren gedaan en gezegd.

Kan zo'n duo verder aan zichzelf worden overgelaten in de verwachting dat ze hun eigen pad wel kunnen kappen door de jungle van de liefde? Ach, misschien moeten autoriteiten wat adviezen verstrekken over anticonceptie en het vermijden van geslachtsziekten. En een beetje nuchter tegengas ("Als je maar zorgt dat je schoolwerk er niet onder lijdt!") kan ook geen kwaad.

Maar volgens E-Quality, kenniscentrum voor emancipatie, is er meer werk aan de winkel. Er komt een voorlichtingscampagne die verliefde middelbareschoolmeisjes ertoe moet aansporen om na te gaan of hun geliefde later wel bereid zal zijn om huishoudelijke taken op zich te nemen. Controleer of je vriendje wil zorgen (en zo niet, stuur hem de laan uit, is het onuitgesproken vervolg).

Waar worden verliefde meisjes nu weer mee opgescheept? Als er één manier bestaat om romantiek de nek om te draaien, dan is het wel over de afwas beginnen of de vraag opwerpen of de ander van plan is in de toekomst zijn eigen overhemden te strijken. Gelijke verdeling van huishoudelijke taken is op dat moment niet relevant, omdat het niets met verliefdheid te maken heeft. En ook niet met liefde in het algemeen. Ongetwijfeld heeft welk

sonnet van Shakespeare dan ook een willekeurig tienerstelletje meer te bieden dan het advies van E-Quality om de huishoudelijke bereidheid van jongens te peilen en zo nodig de discussie aan te gaan.

Waarom wordt dan toch zo'n voorlichtingsmachinerie in gang gezet? Zouden er werkelijk mensen rondlopen die serieus menen dat zoiets het beoogde effect heeft? Dat een zestienjarig meisje gaat denken: Hé, dat is een goede tip, want ik moet natuurlijk niet aan een vent blijven hangen die zijn handen niet wil laten wapperen? Uitgesloten. Een dergelijke voorlichtingsboodschap heeft geen informatieve waarde en pretendeert dat ook niet eens. De boodschap moet eerder worden gezien als een van de vele uitingen van moderne, culturele correctheid. Zoals de afzichtelijke monstertjes en spuwertjes op kathedralen er niet alleen voor dienden om duivels buiten te houden, maar ook om mensen eraan te herinneren dat er überhaupt duivels op de loer lagen. De aansporing aan tienermeisjes om het huishouden ter sprake te brengen, heeft als functie om mensen eraan te herinneren dat we in een sekseneutrale maatschappij leven, waarin niemand op grond van sekse meer of minder rechten of plichten heeft. Voor het geval we dat vergeten waren.

De sekseneutrale maatschappij bestaat niet, net zomin als duivels in de Middeleeuwen. En zoals het in de Middeleeuwen niet raadzaam was om het bestaan van duivels in twijfel te trekken (anders kreeg je problemen met religieuze autoriteiten), zo is het nu niet verstandig om te veel kritiek te geven op of vragen te stellen bij het axioma van twee inwisselbare seksen. Dan krijg je al snel het stempel 'conservatief' toebedeeld of (nog erger) 'nostalgisch naar de jaren vijftig'. Maar de tegenwoordige culturele imperatief van de gelijkheid van man en vrouw wordt even rigide in praktijk gebracht als de vroegere ondergeschiktheid van de vrouw aan de man. Bij een strikte toepassing van ideologische principes vallen altijd slachtoffers. Vroeger waren dat vrouwen. Niet allemaal natuurlijk, want er waren er genoeg voor wie het typische vrouwenleven van kinderen krijgen en grootbrengen plus huishoudelijk werk een uitstekende levensvervulling betekende, zeker wanneer de partnerkeus gelukkig uitviel. De slachtoffers waren vrouwen die buiten hun voorbeschikte rol wilden treden, andere plannen hadden in het leven of een verkeerde echtgenoot troffen, en daarbij kapot sloegen op het gebrek aan vrijheid binnen de patriarchale structuur.

De slachtoffers van de huidige gelijkheidsideologie zijn mannen. Niet allemaal, zelfs lang niet allemaal, maar er is een groep van mannelijke mannen die het moeilijk heeft. Ongeveer zoals de groep vrouwen met een mannelijke inslag vroeger geen kant uit kon. De emancipatiegolf heeft voor vrouwen de mogelijkheden enorm verbreed: alle keuzen staan voor hen open, vanaf een klassiek vrouwenleven tot en met een compleet onafhankelijk, zelfvervullend bestaan en alle variaties daartussen. Dat er zo veel mogelijk is, betekent overigens niet dat vrouwen zich verdringen rond traditioneel mannelijke bezigheden als brandweercommandant, generaal in het leger of matroos op een trawler. Ze werken, inderdaad. Maar bij voorkeur in sectoren als zorg, onderwijs of communicatie. Zelfs vrouwen met een harde bèta-opleiding kiezen vaak voor een baan waarin ze 'iets met mensen' kunnen doen. Je ziet ze weinig in nerd-beroepen. Op de een of andere manier schampt de gelijkheidsideologie af langs de meeste vrouwen. Gesteld voor de ultieme keus: kinderen of carrière, komen kinderen altijd op de eerste plaats en wordt het werk er zo'n beetje omheen gedrapeerd.

Voor vrouwen verruimt de gelijkheidsideologie de mogelijkheden, maar ze maken er relatief weinig gebruik van. Voor mannen beperkt de gelijkheidsideologie hun vroegere vrijheden, iets waar ze in de meeste gevallen geen last van hebben, maar soms wel. Bij gebrek aan machtsinstituties à la de kerk of een autoritaire staat die bepaald gedrag kunnen afdwingen, valt de taak van het met zachte hand in de gewenste richting masseren toe aan overheid en onderwijs. Ambtenaren van deze instanties, geholpen door cultureel correcte organisaties als Sire, verspreiden de laatste twintig jaar niet alleen de gelijkheidsboodschap (voor alle sectoren, op alle niveaus, inclusief het huishouden), maar voeden de man ook op in de richting van meer vrouwelijkheid. Als de seksen niet gelijk zijn (zoals de dagelijkse werkelijkheid voortdurend laat zien), dan komt dat doordat mannen te bot of te machtsbelust zijn om in te schikken. Hun agressie moet worden ingetoomd. De vrouwelijke manier van doen of van zijn is stilletjes aan de norm geworden. Zie het kader onder aan deze pagina voor een overzicht van bedoelde overheids- en Sire-campagnes die het beeld uitdragen van de man als bruit die moet worden getemd.

(Kader)

Altijd de lul

Valse beeldvorming in overheidscampagnes

De Nederlandse overheid lijkt zich steeds meer tot taak te rekenen een negatief beeld van de man neer te zetten. Het gaat vooral om beeldvorming via folders, affiches en billboards. De ene overheidscampagne is nauwelijks voorbij of de volgende gaat weer van start. In de afgelopen vijftien jaar kreeg de Nederlandse burger te maken met:

- Seks is natuurlijk, maar nooit vanzelfsprekend (1991), door de ministeries van Justitie, Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Thema: de man als oversekste botterik; terwijl een onschuldig ogend vrouwtje de thee binnenbrengt, staat de gnuiverd al met de broek op zijn schoenen.
- Een veilig land waar vrouwen willen wonen (circa 1997), door het ministerie van Justitie naar aanleiding van het Intomart-onderzoek naar huiselijk geweld. Dit onderzoek geeft globaal evenveel mannelijke als vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld. Het is gepubliceerd in het rapport Huiselijk geweld, waarin paginagrote foto's van een verbeterde ranselende man en een met twee kleuters aan de handen vertrekende vrouw.
- Wie is toch die man die zondags het vlees komt snijden? (circa 1997). Deze keer door Sire. Over de man die te weinig thuis is. En die, als hij in de campagne wat terug had mogen zeggen, misschien wel had geantwoord: "Vaak de man wiens vrouw hem alleen accepteert als hij door overwerk een hoog inkomen inbrengt." Deze stelling werd in een recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (Hoe het werkt met kinderen) bevestigd: In bijna alle onderzochte gezinnen werken de vaders fulltime (en de moeders parttime). En die taakverdeling sluit volgens de onderzoekers aan bij de wensen van de moeders.
- Wie doet wat? (2002-2003), door het ministerie van Sociale Zaken (Directie Coördinatie Emancipatiezaken). Zou minstens een miljoen euro hebben gekost. Onder andere televisiefilmpjes met man als autist: een sloofje van een vrouw wordt gek van een paar onmogelijke kinderen, terwijl pa onbewogen met zijn rug naar het gezin achter de computer blijft zitten of wat in zijn auto gaat rondrijden met een vriend.
- Mannen worden er beter van en vrouwen ook (2003). Ook door het ministerie van Sociale Zaken (Directie Coördinatie Emancipatiezaken). Over de lage participatie van vrouwen in het beroepsleven, die werd voorgesteld als veroorzaakt door de onwil van mannen om in het huishouden mee te doen. Mannen moeten dus thuis vaker de handen uit de mouwen steken.
- Huiselijk geweld is niet normaal (2005-2006): Man zit met een poot op tafel, vrouw naast hem heeft zojuist een oplawaai gekregen. Is inderdaad niet normaal. Toch zijn niet alleen mannen plegers van huiselijk geweld. Ook vrouwen zijn gewelddadig, zowel tegen hun mannen als tegen hun kinderen.
- Kort lontje (2006): tv- en radiocampagne van Sire, waarin alleen mannen worden neergezet als in drift exploderende botteriken.
- Ik zie ik zie wat jij niet ziet (2006-2007): Radiospotjes waarin mensen worden opgeroepen om in hun omgeving beter te letten op huiselijk en seksueel geweld tegen vrouwen en kindermishandeling en dit vervolgens bij de autoriteiten aan te geven. Met wederom mannen in de rol van dader, als het om geweld en misbruik gaat. Bij verwaarlozing mogen vrouwen eindelijk ook meedoen. | Wim Orbons

Recentelijk stelde minister Aart Jan de Geus van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor mannen een zwangerschapsverlof van 26 weken te geven. Ondanks al het geduw en getrek aan mannen om parttime te gaan werken en meer tijd aan zorgtaken te besteden, wil het maar niet lukken met de gelijke ouderlijke inbreng in de zuigelingenzorg. De vraag is dan ook wat zo'n vader de hele dag thuis moet doen als moeder al de – eveneens door de overheid

aanbevolen – borstvoeding voor haar rekening neemt. Volle pampers afvoeren naar de vuilnisbak?

Nog steeds wordt de achterstand van vrouwen in carrière en economische onafhankelijkheid eerder geweten aan mannelijke weigerachtigheid om de macht te delen (glazen plafond) of aan sabotage door mannen dan aan halfzachte motivatie van vrouwen zelf. Er is wel een glazen plafond, maar dat bevindt zich thuis. Vrouwen in topposities die kinderen hebben, worden vaak innerlijk verscheurd. Enerzijds hebben ze veeleisend werk, anderzijds willen ze hun kinderen terzijde staan. Dit is geen kinderopvangprobleem, want die topvrouwen hebben natuurlijk geld genoeg om 24 uur per dag crèches, au pairs en nanny's te betalen. Het ligt ook niet aan de echtgenoot die niet bereid is parttime te gaan werken.

Het probleem van de topvrouw is dat zij bij de opvoeding van haar kinderen aanwezig wil zijn, misschien niet als fulltime thuismoeder, maar ze wil toch wel op een substantiële manier deel uitmaken van hun leven. Volgens een Harvard-onderzoek neemt 43 procent van de veelverdienende vrouwen met een topbaan na de geboorte van hun kinderen een afrit in hun carrière ten gunste van meer tijd voor hun gezinsleven, de zogenaamde mommy track.

Mannen met hoge posities worden zelden gekweld door deze innerlijke verscheurdheid – als zij terugtreden zijn er andere dingen aan de hand, meestal een schandaal.

Dit verschil in mannelijke en vrouwelijke geneigdheid is te hardnekkig om het te reduceren tot een simpel geval van verkeerde opvoeding. Het verlangen om zelf je eigen kinderen groot te brengen is iets anders dan onbeschaafde tafelmanieren. Wordt het van vrouwen nog wel geaccepteerd dat zij hun moederschap, indien van toepassing, belangrijker vinden dan hun werk of carrière, mannen moeten het niet in hun hoofd halen ervoor uit te komen dat ze 'niet zo veel aardigheid hebben in zorgtaken'. Mannen worden door de overheid stelselmatig achter de broek gezeten om een dag minder te werken en de huishoudelijke plus de kinderverzorgingstaken eerlijk te delen. Alleen dan is een man een goede vader en echtgenoot. In de jongste serie Postbus 51-spotjes doet de overheid het zelfs voorkomen alsof in heel Europa aan alle keukentafels voortdurend mot is over het huishouden en dat dat de schuld is van de mannen en hun weigerachtigheid om de afwaskwast te grijpen.

Ongetwijfeld wordt er overal veel ruzie gemaakt, maar dat die ruzies over het huishouden zouden gaan, lijkt een cultureel correcte wens die mijlenver van de werkelijkheid staat.

Wat maakt iemand tot een goede man (al dan niet tegelijk ook vader)? Aan wat voor criteria moet zo iemand voldoen? Binnen de gelijkheidsideologie mag deze vraag niet eens worden gesteld, omdat sekse nooit een onderscheidend aspect mag zijn behalve dan om de voorgeschreven fiftyfifty-verdeling aan af te meten. In het algemeen worden mannen toch vooral aangemoedigd om hun vrouwelijke kanten te exploiteren en hun typisch mannelijke neigingen te onderdrukken.

Dus: alles wat met huishouden en kinderverzorging te maken heeft, is in orde. Sterker nog, als een man voortijds de vergadering verlaat om zijn kind van de crèche te halen, krijgt hij minder scheve ogen dan als een vrouw dat doet, zoals werkende moeders tot hun leedwezen constateren. Een man die een volledige rolwisseling met zijn echtgenote uitvoert en als fulltime huisman voor de kinderen gaat zorgen, kan helemaal op maatschappelijk applaus rekenen. Daarentegen moet de fulltime huisvrouw die in overleg met haar partner besloten heeft dat dit voorlopig de efficiëntste taakverdeling is haar keus juist verdedigen tegenover de buitenwereld.

Typisch haantjesgedrag staat sowieso in slecht aanzien, behalve natuurlijk als vrouwen het vertonen. Een typische haantjesneiging is bijvoorbeeld seksisme in woord, beeld en gebaar. Eeuwenlang was het een prerogatief van mannen om schuine moppen te tappen en vrouwen seksueel te intimideren. Met die moppen kan een man niet meer aankomen, tenminste niet in een gezelschap waar ook vrouwen bij zitten, en met aanrakingen dient een man verschrikkelijk voorzichtig te zijn, want zelfs de machtigen der aarde, zoals Ruud Lubbers, kunnen hierover uitglijden.

In de reclamewereld kom je nog maar zelden toespelingen op mannelijke dominantie tegen, bijvoorbeeld een man die een vrouw met zijn ogen uitkleedt of haar rechtstreeks en assertief als lustobject benadert. Er figureren tal van sexy vrouwen, maar hun sexy uitstraling speelt zich in het luchtledige af: languissant onder een waterval staan met een fijne shampoo. De signalen worden opgevangen door mannen die voor de tv zitten of beter nog: voor hun computer, waar ze van pornosite naar pornosite surfen. Privé. Mannen in reclamespotjes treden op in komische rollen: als kluns op huishoudelijk gebied, als struikelende jager op vrouwelijk schoon of als lustobject voor vrouwen, zoals in de bekende Cola Light-reclame.

Dat mag weer wel, want dat is een grappige omkering, zoals het afkraken van (de seksuele prestaties van) mannen in *Sex and the City* ook toegestaan en grappig is. Een vergelijkbare opzet van een groepje mannen dat hun scharrels zit af te kammen op uiterlijk en prestaties in bed zou niet in aanmerking komen om te vertonen. De seksistische videoclip, waarin rouwdouwe rappers omringd worden door kronkelende, halfnaakte bitches, gaan in tegen alles wat cultureel correct is op dit gebied, wat waarschijnlijk ook een reden is voor hun niet-aflatende populariteit.

Op onaangename uitingen van mannelijkheid staan sancties. Onversneden seksisme en brute agressie worden niet getolereerd. Dat dit soort flagrant machismo niet meer gewoon wordt gevonden, hoort ontegenzeggelijk bij de beschavende invloed van de gelijkheidscultuur. Het is voor jongens en mannen in principe wel duidelijk welk gedrag niet passend is voor een man. Het probleem is dat niet helemaal duidelijk is welk gedrag wél passend is. In zijn boek *Manliness* (2006) beschrijft Harvard-hoogleraar Harvey Mansfield de geschiedenis van de mannelijkheid en houdt hij een pleidooi voor het herstel ervan. Het boek werd grimmig ontvangen door weldenkend progressief Amerika, juist omdat Mansfield onderscheid maakt tussen het typisch mannelijke en het typisch vrouwelijke – het toptaboe van de sekseneutrale maatschappij. Mansfield loopt alle onderzoeken naar permanente man-vrouwverschillen door (van verschillen in fysiek tot verschillen in hormonen, hersenstructuur, cognitieve, emotionele en communicatieve vaardigheden, motivaties en ambities) en komt tot de conclusie dat de stereotypen waar zijn. Niet waar in de zin van onwrikbaar, maar waar in statistisch opzicht: een waarheid waarop altijd individuele uitzonderingen bestaan. Tot de essentie van mannelijkheid behoren volgens Mansfield: moed, bereidheid om risico's te nemen, zelfvertrouwen en leiderschap. Deze eigenschappen hebben met elkaar gemeen dat ze naar buiten gericht zijn. Je zou het kunnen samenvatten als 'een echte man moet zich met de wereld verstaan'. Een lafaard gaat binnen zitten schuilen voor het gevaar, geeft zich liever over aan reflectie dan dat hij actie neemt, gaat veilig op in de massa, valt liever niet op. Eropaf gaan is aldus de natuurlijke neiging van de man, terwijl de vrouw in vergelijking hiermee met een afwachtender rol wordt opgezaald.

Waarom is dit zo oneerlijk verdeeld? Daar kun je de hele evolutiebiologie op loslaten, maar uiteindelijk valt het terug te voeren op een verschil in fysieke kracht. Iemand moet de vijand onschadelijk maken, en dat klusje kan maar beter door de sterkste worden opgeknapt. De neiging om eropaf te gaan kan een man tot een held maken, maar ook zijn ondergang betekenen. Of iets moed of roekeloosheid is, kan vaak pas achteraf worden vastgesteld. Dat doet niets af aan het feit dat eropaf gaan een nuttige eigenschap is die de mensheid heel veel verder heeft gebracht. Moed is nog steeds een gewaardeerde eigenschap, maar dat geldt minder voor het conglomeraat van bijkomende gedragingen die vaak ook als typisch mannelijk/jongensachtig worden beschouwd. Bijvoorbeeld niet luisteren, ongehoorzaam zijn, vechten, lawaai maken, de aandacht op jezelf richten, autoriteiten uitdagen, de ruimte opeisen, de pias uithangen, meer geïnteresseerd zijn in balsport en buiten spelen dan in lezen en knutselwerkjes.

Het zijn allemaal trekken die samenhangen met moed, en geen enkele schooljuf heeft er aardigheid in. Het is al vaker opgemerkt: het ideale schoolkind is een meisje, en een deel van de achterstand van jongens op meisjes in schoolprestaties is misschien toe te schrijven aan de geringe waardering voor het jongensachtige van jongens en de neiging om het de kop in te drukken. Als het meisjesachtige de norm is (netjes en zelfstandig allerlei opdrachten uitvoeren, geen opstandigheid, prettig samenwerken in niet-hiërarchische overleggroepjes), dan is het jongensachtige maar een lastige afwijking.

In de loop van de geschiedenis bewezen ADHD-achtige gedragingen hun nut voor mannen die geacht werden risico's te nemen in tijden van oorlog, om te verdedigen wat het hunne was, maar ook gewoon om het dagelijks brood te verdienen voor vrouw en kind. En als de neiging om eropaf te gaan gekleurd werd door intelligentie en bijgestuurd door opvoeding en beschaving, ontwikkelden mannen zich tot eminente geleerden, schrijvers of kunstenaars. De elite heeft relatief minder problemen met jongensachtigheid en mannelijkheid, omdat moed in die kringen al lang een gesublimeerd karakter heeft. In de lagere regionen van de maatschappij, waar traditioneel meer nadruk op fysieke moed lag, is het voor mannen moeilijker zich een beeld te vormen van echte of goede mannelijkheid. Behalve goed in sport zijn, valt het niet mee om voorbeelden te verzinnen. W.F. Hermans merkte in de jaren zeventig in zijn *Boze brieven van Bijkaart* al op dat er niets meer aan is om een auto te

hebben die 200 kilometer per uur kan, omdat je toch nergens harder dan 120 mag. Dat is waar. Racen over de snelweg mag niet. Je mag ook niet over de spoorrails lopen, vuurtje stoken in een prullenbak, lekker maten met de supporters van de vijandige club, van een brug in het water springen, zonder helm met een opgevoerde brommer scheuren en langs de regenpijp op een dak klimmen. Al die roekeloosheden leiden tot bekeuringen en reprimandes. Er zijn zelfs regels in de maak dat je de voetbalscheidsrechter niet meer mag uitschelden. Harvey Mansfield betreurt in zijn boek de teloorgang van de code van de gentleman. Deze code vestigde zich in de westerse cultuur als overblijfsel van de hoofse liefde. Het idee was dat de vrouw wegens haar zwakheid bescherming verdiende en tegelijk op handen werd gedragen. Een goede man was een echte heer, wat betekende dat hij respect en eerbied had voor de vrouw (hij voerde opdrachten uit, stelde zich dienstbaar op, maakte haar het leven aangenaam, zou haar nooit te na komen tenzij ze daar voor in was), terwijl hij tegelijk dominant was als het nodig was. In geval van nood ondernam hij actie en deelde hij de bevelen uit. De gentleman-code fungeerde eeuwenlang als een duidelijk richtsnoer voor het gedrag van mannen ten opzichte van vrouwen. Een ware gentleman verkracht niet, stalkt niet, bestookt een vrouw niet met ongewenste intimiteiten, slaat haar niet, maar houdt deuren en autoportieren open, geeft vuurtjes, bosjes bloemen, draagt koffers, verjaagt ongedierte en gespuis. Kortom, hij is hoffelijk voor alle vrouwen, ook voor degene met wie hij getrouwd is. In een seksneutrale maatschappij kan het niet anders of de klad komt in de gentleman-code. Want hoe kan een heer een dame nog beschermen als hij zijn autoriteit nooit meer mag laten gelden? De galanterieën die deel uitmaakten van een beschaafde omgang tussen de seksen zijn goeddeels uitgestorven. Vuurtjes geven, jassen aanreiken – het heeft geen zin meer als een vrouw uitstekend in staat is zichzelf te beschermen en in haar eigen levensonderhoud en dat van haar kinderen te voorzien.

Toch hebben vrouwen in hun partnerkeus nog steeds een voorkeur voor een man tegen wie zij op kunnen zien. Hij moet groter zijn, over enige viriliteit (moed, besluitvaardigheid, risicobereidheid) beschikken en liefst ook meer verdienen. Mannen weten natuurlijk dat vrouwen dat willen, maar ze kunnen die viriliteit minder goed demonstreren dan vroeger. Doordat risico's steeds meer uit de maatschappij worden gebannen, hebben mannen minder gelegenheid om te laten zien wat ze durven. Van eertijds standaardhoffelijkheden van man tegenover vrouw is het nu lang niet zeker of ze wel in goede aarde zullen vallen. De gentleman-code is vervangen door seksneutrale beleefdheid, die goed werkt, maar wel minder spannend is. Als mannen erin slagen om een vrouw voor zich te winnen, of zelf worden verschalkt door een vrouw (iets wat heel goed kan in de gelijkheidscultuur), dan is hun perspectief nog steeds onzeker. Door de overheid worden ze aangespoord zich op het terrein van de zorg te begeven. Vrouwen hebben eerst de eis van een hoger inkomen gesteld, maar vragen toch ook daadwerkelijke inzet van de man op het thuisfront. De gewoonte van veel mannen, nog pas dertig jaar geleden, om na het werk een uurtje of langer met de collega's in het café te zitten, is praktisch verdwenen. Mannen-onder-elkaarclubs en -verenigingen, zoals het studentencorps en de Rotary, hebben zich verplicht moeten openstellen voor vrouwen. Een old boys network is een schandelijk fenomeen. Hoe dan ook, als een huwelijk alsnog verzuurt en het tot een scheiding komt, dan blijkt dat ene traditionele sekseverschil, waarvan iedereen dacht dat we dat zo langzamerhand wel de kop in hadden gedrukt, ineens toch weer springlevend: de moeder-kindrelatie krijgt voorrang boven de vader-kindrelatie. De wet schrijft gedeelde ouderlijke verantwoordelijkheid voor, maar fiftyfifty-co-ouderschap is een zeldzaamheid. In de praktijk wonen kinderen bij de moeder en heeft de vader het nakijken. Vijfentwintig procent van de gescheiden vaders heeft helemaal geen contact meer met de kinderen en het grootste deel van de overige 75 procent heeft de standaardregeling van eens in de twee weken een weekend en de helft van de vakanties. Dat is beter dan niets, maar het staat ver af van een normale dagelijkse omgang met de kinderen. En dat terwijl mannen wel degelijk moeite hebben gedaan om uit te stijgen boven de rol van kostwinner en actiever als vader aanwezig te zijn in het leven van hun kinderen, ook al nemen ze volgens sommige schamperende vrouwen alleen de leuke klusjes als voorlezen, stoeien en voetballen voor hun rekening. Als het op scheiden aankomt, moeten mannen de kinderen inleveren en vermorzelen vrouwen zonder scrupules de mythe van het gelijkwaardige, seksneutrale ouderschap.

In 1972 wees Esther Vilar in haar boek *De gedresseerde man* erop dat het feminisme er niet zozeer op uit was om vrouwen te bevrijden als wel om mannen te knechten, om ze ondergeschikt te maken aan de regels van de vrouw. Vertoon van ongepolijste mannelijkheid

kan de sekseneutrale maatschappij niet gebruiken. Merkwaardig genoeg kunnen meisjes en vrouwen zich op het gebied van vrouwelijk gedrag weer wel alles permitteren. Als een man zich laat opwinden door een meisje in een verleidelijke outfit en een wellustige opmerking maakt, krijgt hij de wind van voren, maar als een vrouw hulpeloos langs de kant van de weg staat met een lekke band, snelt er altijd wel een galante man te hulp om het klusje voor haar op te knappen. De getemde man is geen seksist, behalve op het moment dat het vrouwen uitkomt.

Intussen dragen mannen nog steeds de last van hun sekse, zoals die altijd al op hun schouders neerkomt: ze hebben een kortere levensverwachting dan vrouwen, ze hebben een grotere kans om te sterven door moord, doodslag of in de oorlog. Ze worden vaker beroofd en ten onrechte gearresteerd. Ze lopen twintig keer zoveel kans op ongelukken op het werk. Ze plegen vier keer zo vaak zelfmoord als vrouwen en van de daklozen is tachtig procent man. In deze tijd is daar nog een verhoogd risico bij gekomen om hun kinderen te verliezen (vijf keer zo hoog als dat van vrouwen) plus een veel grotere kans om in de media vernederd en belachelijk te worden gemaakt.

De risico's van het man-zijn vormen het donkere spiegelbeeld van alles waar mannen sterker dan vrouwen in excelleren: revoluties leiden, wetenschappelijke doorbraken, wereldliteratuur, ontdekkingen, uitvindingen, muziek componeren, schilderkunst, kathedralen bouwen. De excellente prestaties compenseren de risico's, en medelijden is dus niet nodig. Hooguit kun je hieruit afleiden dat mannelijkheid niet te onderdrukken valt, zelfs niet in een maatschappij die sekseneutraliteit propageert en alle brute uitwassen in de kiem probeert te smoren.

Erkenning van het bestaansrecht van het mannelijke zou er om te beginnen uit kunnen bestaan om niet langer zestienjarigen door te zagen over de toekomstige huishoudelijke taakverdeling. Verliefden hebben wel wat beters aan hun hoofd. |